

Florek, Marek

Sprawozdanie z ratowniczych badań wykopaliskowych na cmentarzu kultury pomorskiej w Kornacicach, woj. tarnobrzeskie w 1996

Archeologia Polski Środkowowschodniej 2, 82-85

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

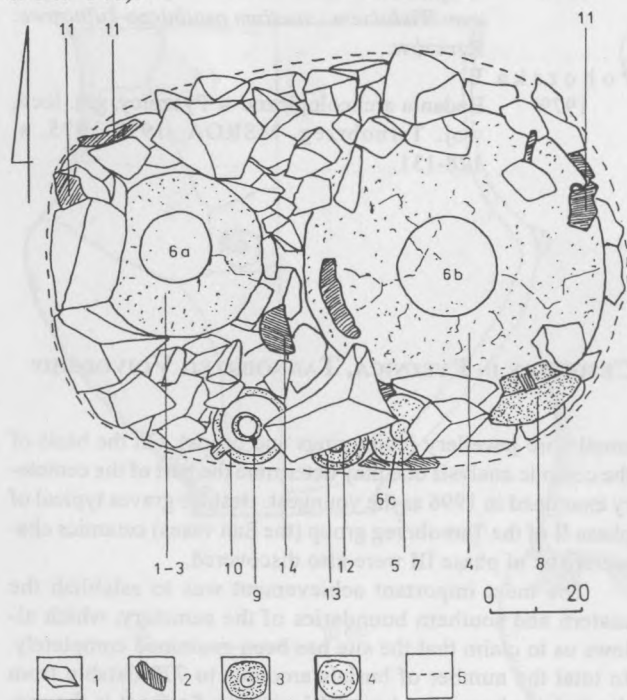
Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MAREK FLOREK

SPRAWOZDANIE Z RATOWNICZYCH BADAŃ WYKOPALISKOWYCH NA CMENTARZYSKU KULTURY POMORSKIEJ W KORNACICACH, WOJ. TARNOBRZESKIE W 1996 R.

Cmentarzysko kultury pomorskiej w Kornacicach (stan. 1), gm. Opatów położone jest na wschodnim krańcu wsi, przy drodze lokalnej z Lipowej do Bogusławic, na północnych stokach cypla utworzonego przez dolinę rzeczki Przepaść (dopływ Kamiennej) i uchodzącego do niej bezimiennego, epizodycznego ciek.

Cmentarzysko zostało odkryte jesienią 1988 r., kiedy to podczas orki natrafiono na co najmniej jeden grób podkloszowy w obstawie kamienniej. Wydobyte wówczas naczynia uległy zniszczeniu. W późniejszych latach jeszcze kilkakrotnie natrafiano na groby - szacuje się, że między 1988 r. a wiosną 1996 r. zniszczonych zostało przez przypadkowych odkrywców około 10 grobów. W listopadzie 1994 r., po zgłoszeniu o odkryciu kolejnych grobów, Konserwator Zabytków Archeologicznych w Tarnobrzegu przeprowadził krótkie badania ratowniczo-zabezpieczające, w trakcie których wyeksplorowano w różnych częściach stanowiska 5 grobów podkloszowych w obstawach kamiennych (M. Florek 1995, s. 129-140).

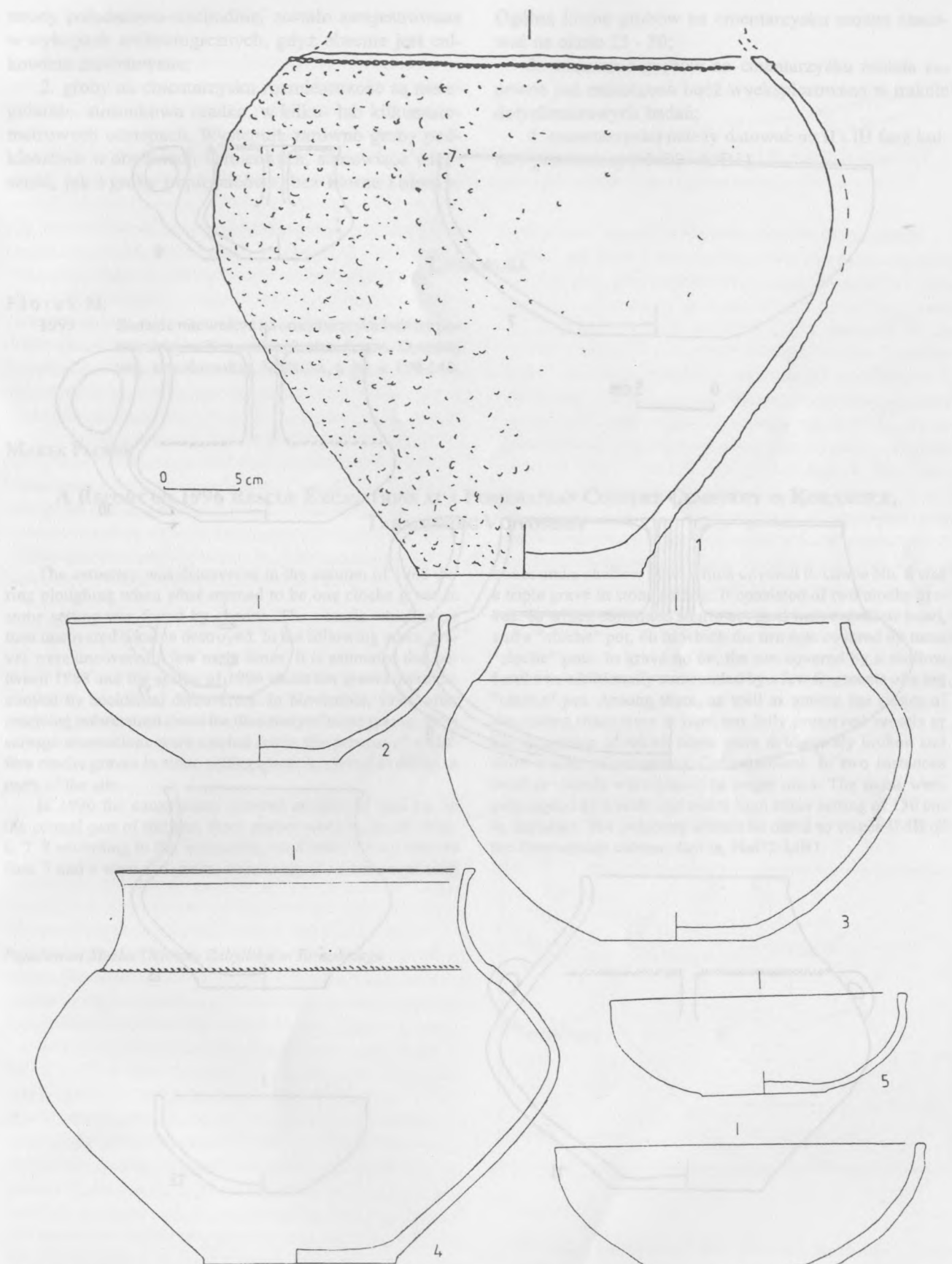

Ryc. 1. Kornacice gm. Opatów, stan. 1. Grób nr 6. Plan na głębokości 70 cm (numery zabytków na planie odpowiadają numerom na 2 i 3): 1 - kamienie, 2 - fragmenty naczyń, 3 - naczynia zachowane w całości lub dużych fragmentach, 4 - granice jamy grobowej.

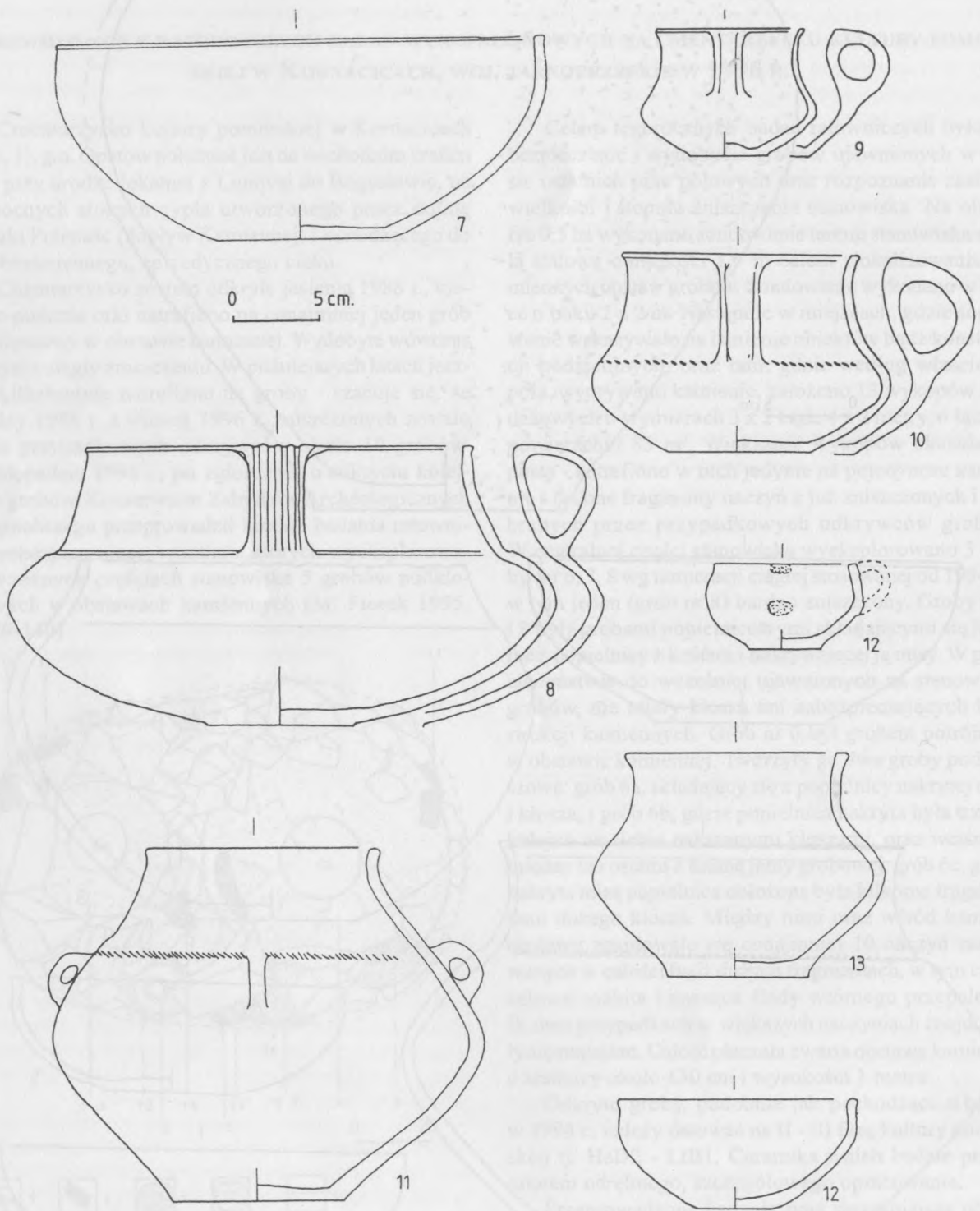
Celem tegorocznych badań ratowniczych było zabezpieczenie i wydobywanie grobów ujawnionych w czasie ostatnich prac polowych oraz rozpoznanie zasięgu, wielkości i stopnia zniszczenia stanowiska. Na obszarze 0,5 ha wykonano sondowanie terenu stanowiska szpiłą stalową o długości 1,5 m celem zlokalizowania kamiennych obstaw grobów. Sondowanie wykonano w siatce o boku 2 x 2 m. Następnie w miejscach, gdzie sondowanie wskazywało na istnienie obiektów bądź konstrukcji podziemnych, oraz tam, gdzie według właściciela pola, wyorywano kamienie, założono 13 wykopów sondażowych o wymiarach 3 x 2 bądź 4 x 2 metry, o łącznej powierzchni 85 m². Większość wykopów okazała się pusta - natrafiono w nich jedynie na pojedyncze kamienie i drobne fragmenty naczyń z już zniszczonych i wybranych przez przypadkowych odkrywców grobów. W centralnej części stanowiska wyeksplorowano 3 groby (nr 6, 7, 8 wg numeracji ciągłej stosowanej od 1994 r.), w tym jeden (grób nr 8) bardzo zniszczony. Groby nr 7 i 8 były grobami popielnicowymi składającymi się jedynie z popielnicy z kośćmi i nakrywającej ją misy. W przeciwieństwie do wcześniej ujawnionych na stanowisku grobów, nie miały klosza ani zabezpieczających konstrukcji kamiennych. Grób nr 6 był grobem potrójnym w obstawie kamienniej. Tworzyły go dwa groby podkloszowe: grób 6a, składający się z popielnicy nakrytej misą i klosza, i grób 6b, gdzie popielnica nakryta była trzema kolejno na siebie nałożonymi kloszami, oraz wciśnięty między ten ostatni a ścianę jamy grobowej, grób 6c, gdzie nakryta misą popielnica obłożona była kilkoma fragmentami dużego klosza. Między nimi oraz wśród kamieni obstawy znajdowało się co najmniej 10 naczyń zachowanych w całości bądź dużych fragmentach, w tym część celowo rozbita i nosząca ślady wtórnego przepalenia. W dwu przypadkach w większych naczyniach znajdowały się mniejsze. Całość otaczała zwarta obstawa kamienna o średnicy około 130 cm i wysokości 1 metra.

Odkryte groby, podobnie jak pochodzące z badań w 1994 r., należy datować na II - III fazę kultury pomorskiej tj. HaD2 - LtB1. Ceramika z nich będzie przedmiotem odrębnego, szczegółowego opracowania.

Przeprowadzone badania oraz wcześniejsze obserwacje pozwalają na stwierdzenie, że: 1. całe cmentarzysko zajmuje powierzchnię około 0,25 - 0,30 ha. Można dość precyzyjnie wyznaczyć północny i południowo-wschodni zasięg cmentarzyska, które z tych stron było ograniczone przez naturalne obniżenia. Obniżenie od

Ryc. 2. Kornacice gm. Opatów, stan. 1. Grób nr 6. Wybór ceramiki: 1-3 - grób 6a (1 - klosz, 2 - misa, 3 - popielnica), 4 - grób 6b (popielnica), 5-7 - grób 6c (5,6 - misy nakrywające, 7 - misa pełniąca funkcję popielnicy).

Ryc. 3. Kornacie gm. Opatów, stan. 1. Grób nr 6. Wybór ceramiki - „przystawki”.

strony południowo-wschodniej zostało zarejestrowane w wykopach archeologicznych, gdyż obecnie jest całkowicie zniwelowane;

2. groby na cmentarzysku rozmieszczone są nieregularnie, stosunkowo rzadko, w kilku- lub kilkunastometrowych odstępach. Występują zarówno groby podkloszowe w obstawach kamiennych, stanowiące większość, jak i groby popielnicowe, bez klosza i obstaw.

Ogólną liczbę grobów na cmentarzysku można szacować na około 25 - 30;

3. większość grobów na cmentarzysku została zapewne już zniszczona bądź wyeksplorowana w trakcie dotychczasowych badań;

4. cmentarzysko należy datować na II i III fazę kultury pomorskiej (HaD2 - LtB1).

LITERATURA

Florek M.

1995 Badania ratownicze na cmentarzysku kultury pomorskiej w Kornacicach stan.1, gm. Opatów, woj. tarnobrzegskie, MSROA, t. 16, s. 129-140.

MAREK FLOREK

A REPORT ON 1996 RESCUE EXCAVATIONS AT A POMERANIAN CULTURE CEMETERY IN KORNACICE, TARNOBREG VOIVODSHIP

The cemetery was discovered in the autumn of 1988 during ploughing when what seemed to be one cloche grave in stone setting was found by chance. The vessels which were then uncovered became destroyed. In the following years, graves were uncovered a few more times. It is estimated that between 1988 and the spring of 1996 about ten graves were destroyed by accidental discoverers. In November, 1994, after receiving information about the discovery of more graves, short salvage excavations were carried out in the process of which five cloche graves in stone settings were explored in different parts of the site.

In 1996 the excavations covered an area of 0,85 ha. In the central part of the site, three graves were explored (Nos. 6, 7, 8 according to the numbering used since 1994). Graves Nos. 7 and 8 were urn graves consisting of an urn containing

bones and a shallow bowl which covered it. Grave No. 6 was a triple grave in stone setting. It consisted of two cloche graves: 6a which contained an urn covered with a shallow bowl, and a "cloche" pot, 6b in which the urn was covered by three "cloche" pots. In grave no 6c, the urn covered by a shallow bowl was additionally surrounded by a few fragments of a big "cloche" pot. Among them, as well as among the stones of the setting there were at least ten fully preserved vessels or big fragments of which some were deliberately broken and show traces of secondary fire treatment. In two instances smaller vessels were placed in larger ones. The items were surrounded by a solid one metre high stone setting of 130 cm in diameter. The cemetery should be dated to stages II-III of the Pomeranian culture, that is, HaD2-LtB1.

Państwowa Służba Ochrony Zabytków w Tarnobrzegu

